

Zárásként tekintsük át, hogy mennyire elégedettek tanulmányaikkal a Debreceni Egyetem hét karának lekérdezett levelezős hallgatói, és milyen terveik vannak a diploma megszerzése után. Teljes mértékben a válaszadók 37%-a, részben pedig 57%-a találta kielégítőnek az egyetem, illetve főiskola által nyújtottakat. Legnagyobb arányban az egészségügyi és a mezőgazdasági-környezettudományi vonalon tanulók voltak megelégedve képzésükkel: 48,6, és 48 százalékuk nyilatkozott így. A tanulmányokkal való elégedettség másik fontos mércéje, hogy egy adott szak hallgatói ugyanazt az intézményt és képzést választanák-e, ha az adatfelvétel időpontjában kellene dönteniük. A térségünk levelezős hallgatóiból vett mintánk 82,2 százaléka igennel felelt a fenti kérdésre, s csak 14,6%-uk mondta azt, hogy tapasztalatai birtokában máshová jelentkezne, ha tehetné (arányuk legnagyobb a műszaki főiskola hallgatói között volt: 21,1%). Ami a felsőfokú tanulmányok befejezését követő időszakot illeti: a megkérdezettek 53%-a folytatni kívánta aktuálisan is végzett munkáját; 17,2%-uk munkahelyet kívánt változtatni, s 16,3%-uk remélte, hogy végzettsége birtokában munkába áll. Néhányan – 4,9% – a továbbtanulást fontolgatták, s csak a hallgatók elenyészően kis hányada tervezte azt, hogy diplomája kézhezvétele után külföldre megy.

Kóródi Márta

Képzési igények a Pécsi Tudományegyetem levelező tagozatos hallgatóinak körében

A tanulmány során a Felsőoktatási Kutatóintézet keretei között folyó, az OTKA által támogatott kutatás (a kutatás vezetője Forray R. Katalin) keretében a Pécsi Tudományegyetem karain felvett kérdőívek kerültek elemzésre. Elemzésünk azt igyekszik feltárni, hogy milyen társadalmi igények jelennek meg a felnőttek felsőfokú továbbtanulásában.

A kérdőívek felvételének módszertani háttere

2005 tavaszán a PTE különböző karain (ÁJK, BTK, EFK, FEEFI-TTK, PMMK) adatgyűjtést végeztünk: a „Társadalmi igények a felnőttek felsőfokú továbbtanulásában” című OTKA-kutatáshoz kapcsolódó kérdőíveket töltöttük ki, másfelől a karok tanulmányi osztályainak előadóit, munkatársait kérdeztük meg arról, hogy az adott karon indított szakok mely képzési helyekkel társulnak és mekkora létszámmal vesznek részt a hallgatók a képzésekben. A kérdőíveket statisztikai program segítségével dolgoztuk fel (SPSS 9.0-ás program).

A karok hallgatói létszáma, a kari jelentkezések trendjei a levelező tagozatos képzésben; az intézmények vonzáskörzete

A 2005 tavaszán benyújtott jelentkezési lapok 99%-os feldolgozottsága azt mutatja, hogy a Pécsi Tudományegyetem iránt nagy az érdeklődés – az ELTE-re és a SZTE-re való jelentkezések száma előzi meg (ELTE 17 299 fő a jelentkezők száma, SZTE 10 628 fő, PTE 10 442 fő).¹ A 10 legnépszerűbb egyetem adatait összehasonlítva megállapítást nyert, hogy a budapesti intézmények jelentkezőinek több mint felét a fővárosiak, illetve a közép-ma-

¹ http://www.felvi.hu/index.ofi?mfa_id=2&chir_id=5144

gyarországi régióból származók adják, ám a vidéki intézmények esetében a fővárosi érdeklődők aránya 8%. A PTE-re járó egyetemisták aránya erőteljesen felülreprezentált abban a tekintetben, hogy igen sokan járnak a fővárosból is a pécsi egyetemre, illetőleg, a PTE karai közül néhányon megfigyelhető az a törekvés, hogy a nagy létszámú budapesti érdeklődőkre való tekintettel, egyes levelező tagozatos szakok esetében fővárosi képzési helyeket hoznak létre – ld. FEEFI, vagy Pollack Mihály Műszaki Főiskolai Kar. A vidéki egyetemek sajátossága általában az, hogy az intézmény fő vonzáskörzete a városon jócskán túlterjed, és a megyehatárokon is átnyúlik, Pécs esetében a déli szomszédok felől is nagy az érdeklődés leginkább a bölcsész szakok iránt (főként a horvát nemzetiségi szak iránt, amelyet gyakran szakpárban választanak a hallgatók).

Fontos összefüggés, hogy a népszerű budapesti felsőoktatási intézményekbe elsősorban a nappali, valamint az esti tagozatos képzésekre jelentkeztek, míg a vidéki egyetemeken inkább a levelező tagozatot részesítik előnyben. A pécsi egyetem esetében nagy hallgatói létszámot leginkább az alábbi karok mozgatnak meg: FEEFI, ÁJK, PMMK.

Amíg a PTE nappali tagozatán a dél-dunántúli jelentkezők száma dominál, addig a távolabbi országrészből jelentkezők kb. fele-fele arányban jelentkeznek a nappali és levelező tagozatos képzésekre.

A jelentkezők létszámát illetően megfigyelhető, hogy a 2004-es és a 2005-ös évben megközelítőleg azonos volt az érdeklődés a Pécsi Tudományegyetem iránt.

Az 1998 és 2005 közötti felvételi adatokat összehasonlítva kiugró adat, hogy 2001-től szinte az összes karon folyamatosan csökken a jelentkezők létszáma, pl. az ÁJK jogász képzése (2000-ben volt a jelentkezési csúcspont 1140 fővel, 2005-ben már csak 577-en érdeklődtek a képzés iránt).

Ezt a csökkenő trendet erősíti az Egészségügyi Főiskolai Karon folyó képzésekre jelentkezők aránya, létszáma, pl. az ápoló alapidiplomát adó, államilag finanszírozott képzésre 1998 óta folyamatosan zuhan a jelentkezők száma (1998-ban 551 fő, 2005-ben 228 fő).

A FEEFI képzéseire való jelentkezés évről évre rapszodikusán változik, esetükben sem csökkenő, sem növekvő trend nem figyelhető.

A KTK-s levelező képzéseknél mind növekvő, mind csökkenő érdeklődésre számot tartó szakokkal találkozunk, pl. növekvő jelentkezési létszám a gazdálkodási (főiskolai) szakon figyelhető meg, a csökkenő trend pedig a közgazdász-gazdálkodási szakon érvényesül.

A PMMK-n a jelentkezők száma többnyire csökkent, ill. stagnált, de pl. az építőmérnöki szakon a jelentkezési arány éppen 2005-ben érte el a csúcspontját.

A TTK-n, mint ahogy a bevezető mondatokban is utaltunk rá, általánosságban csökkenés figyelhető meg a jelentkezők létszámát illetően.

A BTK-s szakok többségére is a csökkenő jelentkezési létszám a jellemző (pl. romológia, ahol 2002-től figyelhető meg ez a trend), egy-két szakon nagyon enyhe növekedés tapasztalható (pl. néprajz). A pedagógia szak esetében a FEEFI-hez hasonlóan trend nélküli rapszodikus jelentkezés figyelhető meg.

A következő bekezdésekben a Pécsi Tudományegyetem egyes karait elemezzük, a karokon választható szakok, illetve a képzési helyek szempontjából.

Egészségügyi Főiskolai Kar (EFK)

Képzési helyek: Pécs, Kaposvár, Szombathely, Zalaegerszeg

Az Egészségügyi Főiskolai Karon az ápoló és diagnosztikai képalkotó (ápoló 14 fő, diagnosztikai képalkotó 11 fő, összesen 25 fő) képzésben résztvevőket kerestük meg Pécssett. Ezen karon – tapasztalataink szerint – nehéz volt megszervezni a hallgatókkal való ta-

lálkozást, (a kar tanulmányi osztálya sem volt megfelelő mértékben segítőkész), illetve a hallgatók közül nagy arányban utasították el a kérdőív kitöltésében való részvételt. Valószínűleg ebben az is közrejátszhatott, hogy a hallgatók többsége már közvetlenül a vizsgák előtt állt.

Szak	Képzés helye
Általános szociális munkás (F)	Szombathely
Ápoló (F)	Pécs, Kaposvár, Szombathely, Zalaegerszeg
Diagnosztikai képalkotó (F)	Pécs, Kaposvár
Egészségtan tanár (F)	Pécs
Egészségügyi szervező (F)	Pécs, Zalaegerszeg
Mentőtiszt (F)	Szombathely
Orvos diagnosztikai szakoperátor (F)	Kaposvár
Ápoló (E. kieg.)	Pécs
Védőnő (E. kieg.)	Pécs
Szülész nő (OKJ ffok)	Szombathely
Csecsemő- és kisgyermek ápoló (OKJ ffok)	Szombathely

(F= főiskola, E= egyetem, E.kieg.= egyetemi kiegészítő, OKJ ffok= felsőfokú OKJ-s képzés)

Illyés Gyula Főiskolai Kar (IFK)

Képzési hely: Szekszárd

Az Illyés Gyula Főiskolai Karra nem terjedt ki a kérdőíves felmérésünk, mert levelező tagozaton alacsony létszámmal folyik a képzés.

Szak	Képzés helye
Általános szociális munkás (ALÁ, ALK, DLÁ)	Szekszárd
Gazdálkodási (ALK)	Szekszárd
Kommunikáció (DLK)	Szekszárd
Magyar (DLK)	Szekszárd
Óvodapedagógus (ALK, ALÁ)	Szekszárd
Tanító (ALÁ, ALK)	Szekszárd

(F= főiskola, KLK, DLK, ALK, ALÁ)

Bölcsészettudományi Kar (BTK)

Képzési hely: Pécs

A Bölcsészettudományi Karon a pedagógia (I-IV. évf., 58 fő) és a romológia (I-III. évf., 43 fő, összesen 101 fő) szakos hallgatókat kerestük meg kérdőíveinkkel. Ezen hallgatók bizonyultak a legsegítőkészebbeknek és legérdeklődőbbeknek. Az imént említett szakokon oktató tanárok viszonyultak a legrugalmasabban a kérdőíves kutatáshoz.

Szak	Képzés helye
Angol (KLK)	Pécs
Filozófia (DLK)	Pécs
Kommunikáció (DLK, KLK)	Pécs
Magyar (DLK, KLK)	Pécs
Magyar, mint idegen nyelv (DLK)	Pécs

Szak	Képzés helye
Német (ALK, KLK)	Pécs
Német nemzetiségi (ALK, KLK)	Pécs
Néprajz (DLK)	Pécs
Olasz (KLK)	Pécs
Politológia (DLK)	Pécs
Pszichológia (DLK)	Pécs
Romológia (DLK)	Pécs
Szociális munkás (KLK)	Pécs
Szociológia (ALK, DLK)	Pécs
Szociálpolitikai (DLK, KLK)	Pécs
Történelem (DLK, KLK)	Pécs

(F= főiskola, KLK, DLK, ALK)

Természettudományi Kar (TTK)

Képzési hely: Pécs

Vegyész-fizikus labor operátorok közül 22 fő, kémia szakosok közül 3 fő, biológiai laboratóriumi operátorok körében 6 fő, biológia szakosoktól 13 fő, EU szakirányosok közül 5 fő, turizmus szakirányból 2 fő, földrajz szakosoktól 22 fő (mindösszesen 73 fő) választott a kérdőív kérdéseire. A TTK-s levelezős képzések többségére jellemző, hogy kis létszámú évfolyamokkal működnek, ezek körében tipikusnak mondható a felkeresettek közül a vegyész-fizikus labor operátor, ill. a biológiai laboratóriumi operátor. A nagyobb szakokra jellemző példa a földrajz kiegészítő szak. A tanárok többnyire segítőkészen támogatták a kérdőíves felmérést, pl. szívesen szántak rá időt óráikból, valamint a szervezésből is néhány esetben kivették részüket.

Szak	Képzés helye
Biológia (DLÁ - F, DLK - F, KLK)	Pécs
Biológus laboratóriumi operátor (ALK - F)	Pécs
Fizika (KLK, DLÁ - F és E, DLK - F és E)	Pécs
Földrajz (KLK, DLÁ - F, DLK - F)	Pécs
Kémia (KLK, DLK - F és E, DLÁ - F és E)	Pécs
Környezettan (KLK)	Pécs
Matematika (DLÁ - F, DLK - F)	Pécs
Programtervező informatikus (ALÁ - BSc)	Pécs
Számítástechnika tanári (DLK - F, ALK - F)	Pécs
Technika (DLK - F)	Pécs
Testnevelő tanári (KLK, ALK - F és E, DLK)	Pécs
Vegyész-fizikus laboratóriumi operátor (ALK - F)	Pécs

(F= főiskola, KLK, DLK, ALK, ALÁ)

Állam és Jogtudományi Kar (ÁJK)

Képzési helyek: Pécs, Kaposvár

Az Állam- és Jogtudományi Kar levelezős hallgatóit volt a legnehezebb elérni, továbbá az ő köreikben váltotta ki a legnagyobb ellenérzést a kutatásban való részvétel, amely sok

esetben a kérdőívvel szembeni gyanakvásukból eredt. Mindez tükrözi az általuk (többé-kevesbé) kitöltött kérdőívek száma (jogász 20 fő, igazságügyi ügyintéző 4 fő, összesen 24 fő). A megkeresések Pécsen történtek.

Szak	Képzés helye
Jogász (E)	Pécs
Igazságügyi szakértő (F)	Pécs, Kaposvár
Jogi asszisztens (OKJ ffok)	Pécs

(F= főiskola, E= egyetem, E.kieg.= egyetemi kiegészítő, OKJ ffok= felsőfokú OKJ-s képzés)

Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Kar (FEEFI)

Képzési helyek: Pécs, Budapest, Gyula, Szombathely

Az adatfelvétel időszakában a FEEFI még a TTK intézeteként működött, majd a kormány 81/2005. (IV. 28.) rendelete alapján megalakult a Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Kar. Az egyetem szenátusa 2005. 06. 23-án megalapította a Kar intézeteit, nevezetesen: Andragógia Intézet, Emberi Erőforrás Fejlesztési Intézet, Könyvtártudományi Intézet, Kultúratudományi Intézet és Szak- és Továbbképző Intézet.

A nagyobb létszámú előadásokra nem jutottunk be, csak kisebb létszámú csoportokat sikerült elérnünk (személyügyi szervező 46 fő, művelődésszervező 6 fő, PR szakértő 2 fő, felnőttoktatási szakértő 10 fő, humán szervező 7 fő, informatikus-könyvtáros 18 fő, mindösszesen 89 fő). A pécsi képzési helyszínen, a központban értük el valamennyi hallgatót.

Szak	Képzés helye
Informatikus könyvtáros (F., E. kieg.)	Pécs
Művelődésszervező (F., E.kieg.)	Pécs, Gyula, Szombathely
Személyügyi szervező (F)	Pécs, Budapest, Szombathely
Humán szervező (E., E. kieg.)	Pécs, Budapest, Gyula
Képzési szakasszisztens (OKJ ffok)	Pécs
Moderátor (OKJ ffok)	Pécs
Reklámszervező szakmenedzser (OKJ ffok)	Pécs
Sportkommunikátor (OKJ ffok)	Pécs

(F= főiskola, E= egyetem, E.kieg.= egyetemi kiegészítő, OKJ ffok= felsőfokú OKJ-s képzés)

Pollack Mihály Műszaki Kar (PMMK)

Képzési helyek: Pécs, Budapest, Miskolc, Szolnok, Zalaegerszeg

A Műszaki Karról két műszaki szakoktatói csoportot értünk el, mindkét csoport a tűzvédelmi szakirányban tanult (55 fő). Budapesten a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemen folyt a képzésük, így a kérdőíves felmérés helyszíne is a főváros volt. Kiemelkedő volt mind a pécsi központ részéről, mind a ZMNE-n oktatók részéről a szervezésben tanúsított segítség. A hallgatók kérdőív kitöltési hajlandósága szinte 100%-osnak mondható.

Szak	Képzés helye
Mérnöki képzések (építés-, építő-, villamosmérnöki)	Pécs
Műszaki szakoktatói képzések	Budapest, Miskolc, Szolnok, Zalaegerszeg

Művészeti Kar (MK)

Képzési hely: Pécs

A Művészeti Karon – a szakok sajátosságaiból adódóan – inkább a nappali tagozaton folyó képzések dominálnak. Ennél fogva a levelezős képzésben résztvevő hallgatók alacsony létszáma miatt nem szerepelnek a mintában válaszadók a karról.

Szak	Képzés helye
Ének-zenetanár, karvezetés (KLK)	Pécs
Vizuális nevelőtanár (KLK)	Pécs

(F= főiskola, KLK, DLK, ALK, ALÁ)

Közgazdaságtudományi Kar (KTK)

Képzési hely: Pécs

A PTE Közgazdaságtudományi Karán csupán egyetlen szakon folyik levelező képzés.

Szak	Képzés helye
Közgazdász-gazdálkodási (KLK)	Pécs

(F= főiskola, KLK, DLK, ALK, ALÁ)

A kérdőíves felmérés néhány eredménye

Az SPSS-s feldolgozás során kereszt tábláinkkal leginkább arra kerestük a választ, hogy a PTE különböző karai/szakai, ill. hallgatói között (N=364) milyen eltérések mutathatók ki bizonyos változók mentén.

Nemek tekintetében a nők dominálnak a minta levelező tagozatos hallgatói között (65,4%), azonban a karok/szakok többségében ez az arány még inkább felülreprezentált (egészségügyi főiskolai kar 100%; bölcsészettudományi kar 81,4%; természettudományi 79,5%; FEEFI 73,3%; jog 70,8%; pedagógia 69%). A mintában szereplő nők a műszaki főiskolai levelező képzésben egyáltalán nem találhatók.

A megkérdezettek 56,6%-a házas. Ezt az arányt magasan felülreprezentálja a Pollack Mihály Műszaki Főiskolai Karon vett minta, ahol a hallgatók 80%-a volt nő. Némiképp felülreprezentálták ezt az arányt (56,6%) a pedagógia szakos hallgatók (63,8%). A legkisebb házassági arány a mintában szereplő jogász hallgatók között figyelhető meg (41,7%). A családi állapot változókkal összefüggésben megállapítható, hogy gyermekük leginkább a pedagógia szakos hallgatóknak van, ez legkevésbé a jogász hallgatók esetében figyelhető meg.

Az etnikumi önbesorolás kérdésre igen sokan nem válaszoltak (36,8%). Érdekes lenne megvizsgálni, hogy miért nem, mi lehetett ennek az oka. Az összes válaszadó 57,7%-a vallotta magát magyarnak, 3% cigánynak, 0,3% horvátnak, 0,3% németnek, 0,3% örménynek, 0,3% szlováknak. A bölcsész karon a legnagyobb a cigányok aránya, de ez nyilvánvalóan torzítás, hiszen a mintában romológus hallgatók is voltak. Azonban a cigány hallgatók a jargon és a FEEFI-n is képviseltették magukat.

A válaszadók foglalkozása tekintetében elmondható, hogy a mintában a legtöbb önálló vállalkozó a FEEFI-s hallgatók köréből került ki, illetve felülreprezentált volt a munkanélküliek aránya a jogász hallgatók körében. A beosztást illetően a pedagógiai szakos válasz-

adók körében szerepeltek a legnagyobb arányban a vezető beosztásúak, az egészségügyi főiskolai karra járók körében voltak a legtöbben alkalmazotti beosztásban.

Az elsőként megszerzett végzettség tekintetében egyetemi végzettséggel legnagyobb arányban a természettudományi karra járók, a legkisebb arányban pedig a bölcsészettudományi karra járók rendelkeztek. Nyilvánvaló ez a dimenzió szoros összefüggésben lehet motivációikkal is. Azok körében, akiknek már volt diplomája, főképp a nappali tagozaton megszerzett végzettség, valamint az államilag támogatott (megszerzett) képzés volt az uralkodó.

A „jelenlegi” konzultációk rendjére a havi rendszerességű találkozó volt a jellemző (84,4%). A válaszadók körében legtöbben tömegközlekedéssel jutnak el a konzultációkra, leginkább a bölcsész hallgatók választják ezt a közlekedési formát, legkevésbé pedig a műszaki főiskolások. A „jelenlegi” tanulmányok költségeit – az esetek többségében – a válaszadó hallgató saját maga fizeti (47,5%), a munkahely az esetek 21,1%-ában vállalja ezt át teljes mértékben. A tandíjat saját erőből legnagyobb arányban a jogász hallgatók fizetik, míg a tandíjat leginkább a FEEFI-s hallgatók között vállalja át teljes egészében a munkahely.

A „jelenlegi” végzettség megszerzése után a válaszadók többsége folytatni kívánja eddigi munkáját (69,4%-ban), ez leginkább jellemzi a műszaki karra, a pedagógia szakra, valamint a természettudományi karra járókat. A munkahely-változtatás szándéka felülreprezentált a jogi és az egészségügyi főiskolai karra járók körében.

Az esetek többségében a hallgatók részben vagy egészben elégedettek tanulmányaikkal (teljes mértékben 42,9%-ban, részben 50%-ban). A legkevésbé elégedettek a mintában szereplő egészségügyi főiskolai karra járó levelezős hallgatók.

A nehézségek közül az anyagiak biztosítása a megkérdezett hallgatók 40,7%-ánál jelent meg, leginkább a műszaki főiskolások és bölcsész hallgatóknál. A tanulási idő biztosításának nehézsége a megkérdezettek 79,1%-át érinti, ám leginkább az egészségügyi főiskolai karon és a természettudományi karon tanulókat. Valamely tananyag elsajátítása, vizsga a hallgatók 26,4%-ának jelent problémát, de leginkább a műszaki főiskolai karra járóknak. A csoportba való beilleszkedés nehézségét mindössze egy pedagógia szakos hallgató nevezte meg. A tankönyvhöz, jegyzethez jutás problémáját a megkérdezettek 26,9%-a jelölte meg, leginkább a bölcsész hallgatóknál figyelhető meg ez a probléma. A másokkal való kapcsolatteremtés nehézségei csupán a megkérdezettek 0,8%-át jellemzi. Az önálló tanulás gondja a hallgatók 9,6%-ánál jelent meg, de leginkább a műszaki főiskolásoknál. Egyéb nehézségeket a válaszadók 6,3%-a jelzett.

A munkahelyi kötelező továbbképzés motivációja a megkérdezett hallgatók 17%-ára volt jellemző, leginkább a műszaki főiskolásokra, a pedagógia szakosokra, a FEEFI-sekre, valamint a természettudományi karon tanulókra. A szakmai érdeklődést a megkérdezettek 65,7%-a jelölte meg, leginkább az egészségügyi főiskolai karon, a pedagógia szakon, továbbá a bölcsészettudományi karon tanuló hallgatók. Munkakeresésre az összes válaszadó 1,4%-át motiválják jelenlegi tanulmányaik, ez leginkább a jogi karra járókra jellemző. Új munkahely keresése a válaszadók 22,3%-ánál jelent meg motivációként, erősen felülreprezentáltan a jogi tanulmányokat folytató levelező tagozatos hallgatóknál. „Így még meg tud valahogy élni” motivációja a megkérdezettek 4,7%-ánál fordult elő, felülreprezentáltan a műszaki főiskolásoknál és természettudományi karon tanulóknál. A kíváncsiság a megkérdezettek 29%-át vezérelte „jelenlegi” tanulmányaikhoz, különösen így van ez a bölcsész hallgatóknál, legkevésbé pedig a műszaki főiskolásoknál. A család, barát, munkatárs hatása mint motiváció a válaszadók 13,5%-át érintette, de felülrepre-

zentáltan a jogász hallgatókat. Új diploma megszerzését a válaszadók 48,9%-a jelölte meg motiváló erőként, elsősorban a levelező alapképzésben résztvevők, mint pl. a műszaki főiskolások, de a FEEFI-s hallgatóknak is egy csoportja. Az egyetemi diploma megszerzése sarkallt többeket (28%) „jelenlegi” tanulmányaik elkezdésére/folytatására; erősen felülreprezentált ebben a tekintetben a pedagógia szakosok 70,7%-os igenlő válaszaránya. A társadalmi kapcsolatok megújítása az összes válaszadó 11,3%-át jellemezte, de leginkább a bölcsészhallgatókat. A szabadidő hasznos eltöltését a hallgatók 5,5%-a jelölte meg, többnyire bölcsész és FEEFI-s hallgatók. Egyéb motiváció a válaszadók 8,5%-ánál jelent meg. Az összes válaszadó körében a dobogós motivációk az alábbiak: 1. szakmai érdeklődés 2. új diploma szerzése 3. egyetemi végzettség szerzése. A motivációk további sorrendje: 4. új munkahelyhez felsőfokú tanulmányok 5. munkahelyi kötelező továbbképzés 5. egyéb 6. kíváncsiság 7. barátok, család, munkahely 8. így még meg tud valahogyan élni 9. szabadidő hasznos eltöltése 10. munkakereséshez 11. társadalmi kapcsolatok megújítása.

A tanulmányokhoz való ösztönzést leginkább a család nyújtotta (36,8%), majd őket követte a munkatársak (23,1%), az egyéb (22,5%), illetve a barátok (5,2%) csoportja.

Az „ugyanide iratkozna-e be?” kérdésre a válaszadók 85,2%-a az „igen” választ jelölte be, a „nem” válaszra legnagyobb arányban az egészségügyi főiskolai karon tanulók körében akadtunk.

A válaszadók családja – a válaszadók megítélése alapján – inkább átlagos vagyoni helyzetű (73,1%).

A megkérdezett hallgatók családjában leggyakrabban kisebbségben vannak a diplomások (47,5%). A családban diplomával nem rendelkezők aránya az egészségügyi kar hallgatói körében, valamint a műszaki főiskolások körében felülreprezentált. A családban mindenki diplomás választ leggyakrabban a jogász hallgatók jelölték meg.

A baráti kör tekintetében többségben vannak a diplomások (46,4%). A mindenki diplomás választ leggyakrabban a bölcsész hallgatók jelölték meg.

Összegzés

Kutatásunk során arra kerestük a választ, hogy milyen igények, elvárások, nehézségek jelennek meg a felnőttek felsőoktatásban való részvétele kapcsán.

Az általunk keresett kérdésre, hogy mi motiválja a felnőtteket a felsőoktatásban való részvételre a következő válaszokat kaptuk. A munkahelyi kötelező továbbképzés a megkérdezett hallgatók 17%-át motiválta. A szakmai érdeklődés a megkérdezettek 65,7%-ára volt jellemző. Munkakeresésre az összes válaszadó 1,4%-át ösztönzik jelenlegi tanulmányaik, új munkahely keresése pedig a válaszadók 22,3%-ánál jelent meg motivációként. A kíváncsiság a megkérdezettek 29%-át vezérelte „jelenlegi” tanulmányaihoz. A család, barát, munkatárs hatása, mint motiváció a válaszadók 13,5%-át érintette. Új diploma megszerzését a válaszadók 48,9%-a jelölte meg motiváló erőként, elsősorban a levelező alapképzésben résztvevők. Az egyetemi diploma megszerzése sarkallt többeket (28%) „jelenlegi” tanulmányaik elkezdésére/folytatására. A társadalmi kapcsolatok megújítása az összes válaszadó 11,3%-át jellemezte. A szabadidő hasznos eltöltését a hallgatók 5,5%-a jelölte meg.

Az összes válaszadó körében a dobogós motivációk az alábbiak: 1. szakmai érdeklődés, 2. új diploma szerzése, 3. egyetemi végzettség szerzése.

A „jelenlegi” végzettség megszerzése után a válaszadók többsége folytatni kívánja eddigi munkáját (69,4%), ellenben a jogi és az egészségügyi karokon tanulókkal, akiknek többsége munkahelyet kíván változtatni tanulmányai végeztével.

Az esetek többségében a hallgatók elégedettek tanulmányaikkal, ugyanide iratkoztak volna be, ezzel ellentétben a legkevesbé elégedettek a mintáinkban szereplő, egészségügyi főiskolai karra járó hallgatók.

Balázsovcics Mónika & Kalocsainé Sánta Hajnalka

Társadalmi igények a felnőttek felsőfokú továbbtanulásában – 2005

Intézményi esettanulmány a gödöllői Szent István Egyetemen folyó levelező képzésről

Tanulmányunkban a Szent István Egyetem Karain folyó levelező tagozatos képzésről kívánunk átfogó képet nyújtani. Bemutatjuk jelentkezésük motívumait, igényeiket, döntési stratégiáik természetét, lehetséges jövőforgatókönyveik alakulását, így módon mérleget vonva a szándékok és eredmények, elvárások és a kínálat találkozásáról. A vizsgálati keresztmetszetet alapvetően meghatározza a regionális sajátosságok figyelembe vétele.

Az elemzés alapját a „Társadalmi igények a felnőttek felsőfokú továbbtanulásában”¹ című kutatás keretei közt létrejövő adatbázis képezi, mely több, regionális jelentőséggel, vonzerővel is bíró felsőoktatási intézményben végzett adatfelvétel nyomán született meg. Az egyes intézmények (PTE, DE, SZIE) működését, problémáit, lehetőségeit, képzési repertoárját, illetve számos más tényező mellett, természetesen a jelentkezők körét is alapvetően meghatározzák többek között az adott régió társadalomföldrajzi sajátosságai, a térségben mozgósítható források. Végső soron tehát egy átfogó „képzési-térkép” elkészítése a cél, mely a felsőoktatási kínálat, illetve az erre irányuló igények térbeli leképeződéseit hivatott megjeleníteni, összefüggéseket keresve a demográfiai, társadalomföldrajzi, szociológiai dimenziók között. Az egyes intézmények kiválasztása mindenekelőtt azok regionális jelentősége alapján történt, figyelembe véve azokat a sajátos szociológiai, demográfiai, gazdasági, társadalomföldrajzi jegyeket, melyek mentén az intézménynek helyet adó régió jellemezhető.

Itt kell megjegyeznünk, hogy ezen intézményeken belül a vizsgálandó karok kijelölése során kizárólag a nappali és a levelező tagozatok hallgatói létszámának arányát vettük figyelembe. Ennek megfelelően azokat a karokat választottuk ki, ahol a levelező képzésben résztvevők aránya kiugróan magasnak tűnt a nappali tagozatos hallgatók számához képest, s minden esetben közel azonos számú kérdőív került lekérdezésre, összesen 1097. A minta tehát nem tekinthető reprezentatívnak sem a karok, sem a szakok, sem a szakirányok tekintetében.

A minta jellemzése

A kutatás során megfogalmazott kérdések körüljárásához szükségesnek tűnik a gödöllői minta leíró jellegű elemzése. Mindenekelőtt a megkérdezettek szocio-ökonómiai státusára és ezzel összefüggésben a képzésben való részvétel motívumainak feltárására kerül sor. A 380 fős gödöllői mintát a Szent István Egyetem öt karán² levelező tagozaton

1 A T 047335 nyilvántartási számú OTKA kutatás témavezetője Dr. Forray R. Katalin.

2 SZIE-Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar (GTK), SZIE-Gépészmérnöki Kar (GMK), Jászberényi Főiskolai Kar (JFK), Ybl Miklós Műszaki Főiskolai Kar (YMFK), SZIE Mezőgazdaság- és Környezettudományi Kar (MGK).